

Mál nr. 126/2018**V v/ málskostnaðartryggingar og ábyrgðartryggingar einstaklings.****Ágreiningur um bótaskyldu úr málskostnaðartryggingu vegna tveggja ágreiningsmála og bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu einstaklings. Frávísun á hluta krafna.****Gögn.**

Málskot, móttakið 22.4.2018, ásamt fylgigögnum og síðari athugasemdum.
Bréf V, dags. 7.5.2018, ásamt fylgigögnum.

Um málskotið.

Það sem M kveðst kvarta yfir samkvæmt málskotinu er sett fram í sex töluliðum. Af málskotinu og gögnum málsins að öðru leyti má ráða eftir farandi um einstaka töluliði: Að fyrsti töluliður líti að því að V hafni greiðsluskyldu úr málskostnaðartryggingu sem M hefur í gildi hjá V vegna dómsmáls sem hann hyggst höfða gegn einstaklingi sem olli eignaspjöllum á bifreið hans 10. febrúar 2018. Að annar töluliður líti að höfnun V á greiðslu skaðabóta úr ábyrgðartryggingu þess einstaklings sem olli skemmdunum á bifreið hans 10. febrúar 2018. Að þriðji töluliður, sem jafnframt er í fjórum undirliðum, a til d, líti að synjun V á greiðslu bóta úr fyrrgreindri málskostnaðartryggingu þar sem félagið hefur fallist á að tiltekinn réttarágreiningur falli undir gildissvið váttryggingarinnar, en skilyrðum greiðsluskyldu úr váttryggingunni sé á hinn bóginn ekki fullnægt. Að fjórði töluliður líti að því að vegna þess réttarágreinings sem fjallað er um undir þriðja tölulið skuli hámarksbætur sem tilgreindar eru í váttryggingarskilmálum vera óverðbættar þótt dómsmál dragist á langinn og verðlag breytist á tímabilinu. Að fimmti töluliður líti að því að M skuli njóta hluta þeirrar ávöxtunar sem V njóti „af skattfrestun hámarksbóta í máli“ því sem fjallað er um undir þriðja tölulið. Loks í sjötta lagi að váttryggingarskilmálar málskostnaðartryggingar þeirrar sem M hefur í gildi hjá V séu „yfirleitt ekki í samræmi við 198-205. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/138/EB sem fela í sér lágmarksréttindi váttryggingataka.“

Eins og kvörtunum M er háttað og hvers eðlis þær eru þykir rétt að taka hvern tölulið til skoðunar og leiða til lykta eins og nánar greinir hér á eftir.

Um tölulið eitt.

M hyggst höfða dómsmál á hendur einstaklingi sem olli skemmdum á bifreið hans 10. febrúar 2018. Samkvæmt gr. 25.1 í skilmálum þeirrar málskostnaðartryggingar sem hér um ræðir bætir váttryggingin málskostnað vegna ágreinings sem snertir váttryggðan sem einstakling og getur komið til úrlausnar héraðsdóms eða Hæstaréttar hér á landi. Í gr. 25.2 til 25.15. eru tilgreind atvik sem málskostnaðartryggingin tekur ekki til. Samkvæmt gr. 25.10 bætir váttryggingin ekki málskostnað sem varðar váttryggðan sem eiganda, notanda eða stjórnanda vélknúins farartækis, hjólhýsis, fellihýsis eða annarra tengivagna, loftfars, skips, gufubáts, vélbáts eða seglskútu þ.m.t. fjárskuldbindingar sem tengjast framantöldu. Með þessu undanþáguákvæði hefur V afmarkað nánar á hlutlægan hátt gildissvið váttryggingarinnar frá því sem greinir í gr. 25.1. Að lögum er ekkert sem hamlar að gildissvið váttryggingar sé afmarkað með þeim hætti sem hér er gert.

Í 1. gr. reglugerðar nr. 510/2017 um réttaraðstoðartryggingar er kveðið á um gildissvið reglugerðarinnar, en samkvæmt ákvæðinu gildir reglugerðin um réttaraðstoðarváttryggingar. Með slíkri váttryggingu tekur váttryggingafélag að sér gegn greiðslu iðgjalds að bera kostnað við málarekstur og að veita aðra þjónustu sem fellur innan gildissviðs váttryggingarinnar. Í því felst einkum að stuðla að því að váttryggður fái bætur fyrir bótaskyld tjón með uppgjöri utan dómstóla, í einkamáli eða sakamáli, eða verja hinn váttryggða og koma fram fyrir hans hönd í málarekstri í einkamáli, sakamáli eða öðrum málarekstri eða vegna kröfu sem sett er fram gagnvart honum og fellur innan gildissviðs váttryggingarinnar. Samkvæmt þessu telst reglugerðin taka m.a. til málskostnaðartryggingar þeirrar sem hér er til umfjöllunar. Af orðalagi 1. gr. reglugerðarinnar verður að telja ljóst að váttryggingafélagi er frjálst að afmarka gildissvið málskostnaðartryggingar sem það

býður viðskiptavinum sínum. En að því marki sem atvik falla undir gildissvið váttryggingarinnar skal váttryggingin einkum stuðla að því að váttryggður fái bætur í þeim tilvikum sem talin eru upp í ákvæðinu. Samkvæmt 8. gr. reglugerðarinnar er hún sett samkvæmt heimild í 5. mgr. 20. gr. laga um váttryggingastarfsemi nr. 100/2016 og með henni eru tekin upp ákvæði 198. til 205. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/138/ESB, um stofnun og rekstur fyrirtækja á sviði váttrygginga og endurtrygginga. Ekkert hefur komið fram í gögnum málsins um að reglugerð þessi fari efnislega í bága við hin tilgreindu ákvæði tilskipunarinnar.

Ekki fer á milli mála að hin fyrirhugaða málsókn M varðar hann sem eiganda bifreiðar, þ.e. vélknúins farartækis í skilningi undanþáguákvæðisins í gr. 25.10 í váttryggingarskilmálum V. Að gættu því sem að framan greinir verður ekki séð að undanþáguákvæði þetta til afmörkunar á gildissviði váttryggingarinnar fari í bága við ákvæði reglugerðar nr. 510/2017. V er því heimilt að bera fyrir sig umrætt undanþáguákvæði, en af því leiðir að M á ekki rétt á bótum úr málskostnaðartryggingunni vegna væntanlegrar málsóknar gegn þeim sem olli skemmdum á bifreið hans.

Um tölulið tvö.

Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum, sbr. auglýsingu nr. 1090/2005, er starfssvið úrskurðarnefndar skilgreint svo að hún úrskurði um ágreining varðandi bótaskyldu, þ.m.t. sök og sakarskiptingu, milli málskotsaðila og váttryggingafélags sem starfsleyfi hefur hér á landi. Jafnframt úrskurðar nefndin um ágreining sem varðar ákvæði laga nr. 30/2004. Í 2. mgr. 3. gr. samþykktanna er mælt fyrir um það að nefndin úrskurði um það hvort ágreiningur aðila heyrir undir nefndina og hvort ágreiningur sé þess eðlis eða studdur þeim gögnum að unnt sé að úrskurða í málinu. Telji nefndin svo ekki vera vísar hún málinu frá. Samkvæmt e-lið 4. gr. fjallar nefndin ekki um mál sem er það óljóst, illa upplýst eða krafa aðila svo óskýr að það er ekki tækt til úrskurðar og skal slík frávísun rökstudd.

Annar töluliður málskotsins varðar kröfu M um að viðurkenndur verði réttur hans til bóta úr ábyrgðartryggingu þess einstaklings sem olli skemmdum á bifreið hans 10. febrúar 2018. Ekki er vitað samkvæmt gögnum málsins hver umræddur einstaklingur er og V kveðst ekki geta sagt til um það hvort hann hafi í gildi ábyrgðartryggingu hjá félaginu. Verður því ekki séð að krafa þessi varði ágreining um bótaskyldu V eða annars váttryggingafélags vegna tiltekinnar váttryggingar. Fellur krafan því ekki undir starfssvið nefndarinnar auk þess sem hún er svo óljós og illa upplýst að hún telst ekki tæk til úrskurðar. Samkvæmt þessu og með vísan til 2. mgr. 3. gr. og e-liðs 4. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefndina er kröfu M samkvæmt þessum tölulið málskotsins vísað frá nefndinni.

Um tölulið þrjú.

Með tölvuskeyti 28. júní 2017 féllst V á bótaskyldu úr málskostnaðartryggingu M vegna réttarágreinings um sameign í fjölbýlishúsi. Í tölvupóstinum var tekið fram að félagið vildi „árétta að bætur greiðast einungis úr váttryggingunni ljúki málinu með dómi eða réttarsátt. Þá greiðist einungis eðlilegur og nauðsynlegur lögmanns- og málskostnaður sem váttryggður getur ekki fengið greiddan frá mótaðila eða hinu opinbera og aðeins sá kostnaður sem fellur til vegna reksturs málsins fyrir dómstólum. Félagið greiðir ekki hærri bætur vegna málskostnaðar en sem svarar fjárhæð þeirra hagsmuna sem ágreiningur er uppi um.“

Vegna þess sem fram kemur í tölvuskeytinu setur M fram kvörtun í eftirfarandi fjórum staflíðum og verður afstaða tekin til hvers þeirra eins og hér greinir:

- a. Kvartað er undan því að V greiði einungis bætur úr váttryggingunni ljúki málinu með dómi eða réttarsátt. Í 27. gr. skilmála málskostnaðartryggingar þeirrar sem M krefst bóta úr undir þessum lið segir svo um ákvörðun bóta: „Félagið greiðir vegna hvers tjóns nauðsynlegan og eðlilegan lögmanns- og málskostnað sem váttryggður getur ekki fengið greiddan frá mótaðila eða hinu opinbera þegar málið hefur verið til lykta leitt með dómi eða réttarsátt. Þetta þýðir m.a. að félagið greiðir ekki ef váttryggður gefur frá sér möguleika að innheimta málskostnað frá mótaðila með eða án málsóknar.“ Í fyrri málslið þessa ákvæðis felst sú hlutlæga ábyrgðartakmörkun að bætur vegna málskostnaðar greiðast því aðeins að mál hafi verið til lykta leitt annað hvort með dómi eða réttarsátt. Ákvæðið er skýrt og ekki fer á milli mála hvað í því felst. Þá girða ákvæði reglugerðar nr. 510/2017 ekki fyrir takmörkun á ábyrgð félagsins að þessu leyti. Af gögnum málsins verður

ekki annað ráðið en réttarágreiningur sá sem málskostnaðarkrafa M byggir á hafi enn ekki verið leiddur til lykta með dómi eða réttarsátt. V er því heimilt að hafna greiðslu bóta úr váttryggingunni uns skilyrði þessu hefur verið fullnægt jafnvel þótt öðrum skilyrðum fyrir greiðslu bóta hafi verið fullnægt.

- b. Undan því er kvartað að V greiði einungis eðlilegan og nauðsynlegan lögmanns- og málskostnað sem váttryggður getur ekki fengið greiddan frá mótaðila eða hinu opinbera. Í málskotinu hefur M gert nánari grein fyrir þessum lið kvörtunarinnar á þann veg að V beri að greiða honum útlagðan kostnað. Í þessu efni mun V byggja á fyrrgreindu ákvæði í 27. gr. váttryggingarskilmálanna, en ákvæði þetta verður einkum að skoða í því ljósi að það sé fyrst og fremst til áréttingar á skyldu váttryggðs að takmarka tjón sitt svo sem með því að krefjast málskostnaðar úr hendi gagnaðila síns og eftir atvikum fá gjafsókn í málinu að fullnægðum lagaskilyrðum þar um. Líkt og fram kemur undir lið a hér að framan hefur undirliggjandi réttarágreiningur ekki verið til lykta leiddur með dómi eða réttarsátt. Hefur því enn ekki komið til þess að á skilmálaákvæði þetta reyni í því bótauppgjöri sem kann að koma til vegna málsins. Hefur því í reynd ekki komið til ágreinings milli M og V vegna þeirrar kröfu sem M hefur uppi undir þessum lið. Málskotið fullnægir að þessu leyti því ekki því skilyrði að um sé að ræða ágreining sem falli undir starfssvið nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 3. gr. um samþykktir fyrir nefndina. Kvörtun M undir þessum lið er því vísað frá með vísan til 2. mgr. 3. gr. samþykktanna.
- c. Kvörtun M undir þessum lið lýtur að því að einungis sé greiddur kostnaður vegna reksturs málsins fyrir dómstólum. Krefst M þess að viðurkennt verði að V beri að greiða útlagðan kostnað lögmanna jafnóðum þannig að ekki þurfi að bíða úrskurðar dómstóla. Undir lið a hefur verið komist að þeirri niðurstöðu að greiðsluskylda úr málskostnaðartryggingunni stofnast ekki fyrr en málið hefur verið til lykta leitt með dómi eða réttarsátt. Af því leiðir að útlagður kostnaður sem til stofnast áður en téðu skilyrði er fullnægt fæst heldur ekki greiddur fyrr en að skilyrðinu fullnægðu. Kröfu M um að greiddur skuli útlagður kostnaður lögmanna jafnóðum og hann stofnast er því hafnað.
- d. Undir þessum lið kvartar M undan því að félagið greiði ekki hærri bætur vegna málskostnaðar en sem svarar fjárhæð þeirra hagsmuna sem ágreiningur er uppi um. Greiðsluskylda úr váttryggingunni hefur enn ekki stofnast og ekki verður séð að V hafi tekið afstöðu til þess hve háar bætur verði greiddar ef til greiðslu bóta kemur. Af þeim sökum hefur í reynd ekki komið til ágreinings milli málsaðila sem M óskar úrlausnar um undir þessum lið. Kvörtunin fellur því utan starfssviðs nefndarinnar og ber að vísa henni frá, sbr. 1. og 2. mgr. 3. gr. samþykktanna fyrir nefndina.

Um tölulið fjögur.

Kvörtun undir þessum tölulið verður ekki skilin á annan veg en þann að þess sé krafist að M eigi rétt til þess að hámarksbætur samkvæmt málskostnaðartryggingunni vegna þess réttarágreinings sem fjallað er um undir 3. tölulið verðbætist. Af þeirri niðurstöðu sem komist var að í a-lið 3. töluliðs hefur enn ekki stofnast greiðsluskylda úr váttryggingunni. Kvörtunarefni þessa töluliðar hefur því enn sem komið er ekki komið beinlínis til skoðunar hjá V. Hefur samkvæmt þessu ekki stofnast til ágreinings með aðilum sem fellur undir starfssvið nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 3. gr. samþykktanna fyrir nefndina og verður þessum kvörtunarlið því vísað frá.

Um tölulið fimm.

M krefst þess að ávöxtunar sem hann kveður V njóta vegna skattfrelsis hámarksbóta skv. 7. tölul. 31. gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt skuli skipt á milli sín og félagsins í hlutfalli af útlögðum kostnaði hans. Kvörtun þessi er sama marki brennd og kvörtun sú sem fjallað er um undir tölulið 4, þ.e. að á meðan greiðsluskylda úr váttryggingunni hefur ekki stofnast hefur efni kvörtunarinnar ekki getað komist til skoðunar hjá V þannig að um raunverulegan ágreining sé að ræða með málsaðilum. Að svo vöxnu fellur úrlausn þessarar kvörtunar ekki undir starfssvið nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 3. gr. samþykktanna fyrir nefndina. Þegar af þeirri ástæðu verður henni vísað frá, sbr. 2. mgr. 3. gr. samþykktanna.

Um tölulið sex.

Sjötti töluliður málskotsins virðist lúta að almennri afstöðu nefndarinnar til þess hvort vátryggingarskilmálar málskostnaðartryggingar þeirrar sem M hefur í gildu hjá V séu í samræmi við 198. til 205. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/138/EB. Þótt hin tilvitnuðu ákvæði tilskipunarinnar geti eftir atvikum, eins og að framan greinir, komið til skoðunar við efnislega umfjöllun annarra töluliða í kvörtun M, er þessi töluliður sem sjálfstætt kvörtunarefni ekki til þess fallinn að leysa úr tilteknum ágreiningi við V. Sjálfstæð umfjöllun um þennan lið fellur því utan starfssviðs nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 3. gr. samþykkt fyrir nefndina. Kvörtun samkvæmt þessum tölulið er því vísað frá nefndinni með vísan til 2. mgr. 3. gr. samþykktanna.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr málskostnaðartryggingu hjá V vegna fyrirhugaðs dómsmáls á hendur einstaklingi sem olli skemmdum á bifreið hans 10. febrúar 2018.

M á að svo stöddu ekki rétt á bótum úr málskostnaðartryggingu vegna réttarágreinings um sameign í fjölbýlishúsi. Hann á heldur ekki rétt á að útlagður kostnaður vegna starfa lögmannna greiðist jafnóðum og til hans er stofnað.

Öðrum kvörtunum M samkvæmt málskoti þessu er vísað frá úrskurðarnefnd.

Reykjavík, 19. júní 2018.

Sóley Ragnarsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögm.

Lúðvík Bergvinson lögm.